

Sygn. akt: I C 836/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 września 2022 r.

Sąd Okręgowy w Bydgoszczy I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSO Agnieszka Dutkiewicz
Protokolant:	stażysta Marzena Bożyk

po rozpoznaniu w dniu 25 sierpnia 2022 r. w Bydgoszczy

sprawy z powództwa M. Ś.

przeciwko Skarbowi Państwa- Dyrektorowi Aresztu Śledczego w B.

o ochronę dóbr osobistych i zapłatę

I oddała powództwo;

II zasądza od powoda na rzecz pozwanego kwotę 960 (dziewięćset sześćdziesiąt) zł tytułem zwrotu kosztów procesu;

III nakazuje wypłacenie ze Skarbu Państwa- Sądu Okręgowego w Bydgoszczy na rzecz r. pr. M. C. (1) kwoty 960 (dziewięćset sześćdziesiąt) zł, powiększonej o należną stawkę podatku od towarów i usług, tytułem wynagrodzenia za pomoc prawną udzieloną powodowi z urzędu;

IV kosztami sądowymi, od których powód był zwolniony, obciąża Skarb Państwa.

SSO Agnieszka Dutkiewicz

Sygn. akt I C 836/21

UZASADNIENIE

Powód M. Ś. w pozwie z dnia 28.06.2021 r., doprecyzowanym w piśmie procesowym z dnia 26.10.2021 r., skierowanym przeciwko Skarbowi Państwa – Dyrektorowi Aresztu Śledczego w B. wniósł o zasądzenie od pozwanego na jego rzecz kwoty 100 000 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty oraz zobowiązanie pozwanego do złożenia w terminie 7 dni od uprawomocnienia się orzeczenia, na okres kolejnych 14 dni, oświadczenia o następującej treści: „Areszt Śledczy w B. wyraża ubolewanie za działania pracowników Aresztu Śledczego skierowanych wobec osoby Pana M. Ś., które naruszyły jego dobra osobiste i przeprosza wyżej wymienionego za krzywdę, której doznał w rezultacie tych działań”, w taki sposób, aby treść oświadczenia sporządzić czarną czcionką Times N. R. na białym tle, bez żadnych komentarzy i z co najmniej pojedynczą interlinią, a następnie wywiesić w miejscu przeznaczonym do ogłoszeń na terenie Aresztu Śledczego w B.. Ponadto powód wniósł o zasądzenie od pozwanego na jego rzecz zwrotu kosztów postępowania wg norm przepisanych.

W uzasadnieniu powód podał, iż przebywał w pozwanej jednostce penitencjarnej od dnia 4 maja 2021 r. do dnia 27 maja 2021 r. i w tym okresie został pozbawiony swoich praw do nadawania oraz otrzymywania korespondencji urzędowej. Wskazano, że zgodnie z przepisami, tymczasowo aresztowany nieposiadający środków pieniężnych otrzymuje od administracji aresztu śledczego papier, koperty oraz znaczki pocztowe na dwie przesyłki listowe ekonomiczne w miesiącu. Stwierdzono, że podczas pobytu powoda w jednostce pozwanej, powód miał ograniczony dostęp do papieru, kopert oraz znaczków, co wiązało się z tym, że nie miał możliwości kontaktowania się ze swoimi pełnomocnikami oraz rodziną, a także nie był w stanie terminowo odpowiadać na korespondencję z sądów oraz organów ścigania.

Zdaniem powoda próbował on wielokrotnie złożyć skargę na fakt, że nie otrzymuje należnych mu artykułów papierniczych, jednak pracownicy pozwanej nękali powoda poprzez nieprzyjmowanie jego skarg i wniosków, wyśmiewali go i zastraszały go kierowaniem wobec niego bezzasadnych wniosków o wymierzanie mu kar dyscyplinarnych. Wskazano, że działalność pozwanej w postaci pozbawienia powoda jego ustawowego prawa do wysyłania i odbierania korespondencji oraz do składania skarg, próśb i wniosków, spowodowała u powoda nieodwracalną utratę zaufania do systemu penitencyjnego i doprowadziła do pogłębienia doznanej przez niego krzywdy. Ponadto stwierdzono, że bezprawnym działaniem pozwanej zostały naruszone dobra osobiste powoda w postaci godności, czci, dobrego imienia i zdrowia, gdyż powód w związku z udręczaniem spowodowanym działaniem pozwanej zaczął leczyć się psychiatrycznie (k. 3-4, 65-68).

Postanowieniem z dnia 16 sierpnia 2021 r. Sąd zwolnił powoda w całości od ponoszenia kosztów sądowych w sprawie i ustanowił dla niego pełnomocnika z urzędu (k. 15).

Pismem z dnia 20 grudnia 2021 r. Prokuratura Generalna Rzeczypospolitej Polskiej zawiadomiła o przekazaniu sprawy do prowadzenia podmiotowi reprezentującemu Skarb Państwa- Dyrektorowi Aresztu Śledczego w B. (k. 78).

W odpowiedzi na pozew pozwany wniosł o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powoda na jego rzecz kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwany wskazał, że żądanie sformułowane przez powoda jest całkowicie bezzasadne. Zaprzeczono, jakoby powoda nęcano poprzez brak udostępniania mu znaczków, kopert oraz kartek. Stwierdzono, że działanie pozwanej było zgodne z obowiązującymi przepisami. Powołano się na przepisy k.k.w. oraz wewnętrzne Zarządzenie Dyrektora Aresztu Śledczego, zgodnie z którymi jeśli osadzony nie posiada środków pieniężnych, to otrzymuje od administracji pozwanej papier, koperty i znaczki poza limitem dwóch przesyłek listowych, jeśli jest to korespondencja urzędowa. Wyjaśniono, że skoro w dniu 11 maja 2021 r. zanotowano wpływ środków finansowych na konto powoda, to zmiana statusu posiadania stanowiła podstawę do odmowy finansowania korespondencji prowadzonej przez osadzonego kosztem pozwanej.

Pozwany stwierdził, że powód wiedział o tych przepisach, ponieważ został o nich poinformowany przez wychowawcę, a ponadto na tę okoliczność została przeprowadzona rozmowa z psychologiem. Ponadto pozwany wskazał, że w czasie 23 dni pobytu powoda we wskazanym Areszcie Śledczym, wysłał on 93 listy, a otrzymał 51 sztuk listów. Ilość taka wskazuje, że powód bardzo często korzystał z przysługującego mu prawa do składania skarg i wniosków, a tym samym brak jest podstaw do przyjęcia, iż był nękanym poprzez odmowę wysyłania jego korespondencji (k. 84-85).

Na rozprawie w dniu 25 sierpnia 2022 r. powód sprecyzował, że jego powództwo dotyczy okresu od dnia 4 maja 2021 r. do dnia 27 maja 2021 r. (k. 197).

W dalszym toku postępowania strony podtrzymały stanowiska dotychczas zajęte w sprawie.

Sąd ustalił, co następuje:

Powód przebywał w pozwanej jednostce penitencjarnej w okresie od dnia 4 maja 2021 r. do dnia 27 maja 2021 r.

dowód: historia rozmieszczenia k. 87,

W trakcie pobytu w pozwanej jednostce powód korzystał z przysługującego mu prawa do korespondencji. Pozwany umożliwiał mu to prawo doręczając mu kartki, koperty, znaczki. Od dnia przybycia do pozwanej jednostki penitencjarnej powód otrzymywał koperty i papier każdorazowo po zgłoszeniu takiej potrzeby, a także otrzymywał korespondencję adresowaną do niego. W czasie 23 dni pobytu u pozwanego powód wysłał 93 listy i otrzymał 51 listów.

dowód: rejestr listów osadzonych k. 105-139, notatka wychowawcy powoda z dnia 12.05.2021 r. k. 95,

W dniu 11 maja 2021 r. zanotowano wpływ środków finansowych w wysokości 100 zł na konto powoda. Powód w dniu 19 maja 2021 r. próbował nadać korespondencję urzędową u pozwanego. W piśmie z dnia 25 maja 2021 r. powód otrzymał informację od pozwanego, że jego prośba dotycząca przyznania 10 znaczków została rozpatrzona negatywnie z powodu otrzymania pomocy od najbliższych.

dowód: koperta k. 34, karta depozytowa osadzonego k. 88, pismo z dnia 25 maja 2021 r. k. 29,

Zgodnie z § 14 ust. 9 Zarządzenia nr (...) Dyrektora Aresztu Śledczego w B. w sprawie porządku wewnętrznego Aresztu Śledczego w B. z dnia 28 maja 2020 r. osadzony nieposiadający środków pieniężnych otrzymuje od administracji zakładu karnego papier, koperty oraz znaczki pocztowe na dwie przesyłki listowe ekonomiczne w miesiącu, o masie do 20 g. Za osoby nieposiadające środków pieniężnych uznaje się osadzonych, którzy od dnia przyjęcia do jednostki penitencjarnej nie posiadają środków pieniężnych, nie otrzymują emerytury ani renty, nie mają regularnych wpływów pieniężnych od rodzin lub z innych źródeł, nie otrzymują regularnie od rodzin paczek żywnościowych lub higienicznych i nie są zatrudnieni odpłatnie w trakcie odbywania kary. Zgodnie z § 14 ust. 10 tego zarządzenia koszty przesłania wniosków, skarg i prośb adresowanych do organów, o których mowa w art. 8a § 3 k.k.w. ponosi osadzony, a jeżeli nie posiada środków pieniężnych, otrzymuje od administracji zakładu karnego papier, koperty i znaczki pocztowe poza limitem określonym w ust. 9.

Powód został poinformowany przez swojego wychowawcę o procedurze nadawania korespondencji i znał treść wskazanych przepisów.

dowód: Zarządzenie nr (...) Dyrektora Aresztu Śledczego w B. z dnia 28 maja 2020 r. k. 85-94, zeznania świadka M. C. (2) k. 186v

Po otrzymaniu w dniu 11 maja 2021 r. wpływu środków pieniężnych od D. Ś. w wysokości 100 zł nie przysługiwało powodowi prawo do finansowania wysyłania korespondencji na koszt pozwanego, o czym został poinformowany przez swojego wychowawcę. Powód był z tego niezadowolony i deklarował pisanie skarg w tym zakresie. Zostało mu to wyjaśnione również w piśmie Dyrektora Aresztu Śledczego w B. z dnia 7 czerwca 2021 r.

Powód był informowany o możliwości zgłaszania się ze swoimi problemami do psychologa, jednak nie był zainteresowany spotkaniem ze specjalistą. W dniu 20 maja 2021 r. powód spotkał się z psychologiem w pozwanej jednostce, spotkanie zostało zainicjowane przez psychologa. W trakcie spotkania powód przyznał, że składa dużo skarg i nie widzi w tym problemu. Psycholog motywował powoda do rozmów z przełożonymi o bieżących sprawach i problemach, jednak powód przyznał, że skoro ma możliwość pisania skarg, to będzie je pisał. Nie przyjmował argumentacji funkcjonariuszy pozwanego. Pozwany odpowiadał na wszystkie wnioski i skargi powoda.

dowód: notatki wychowawcy powoda z dnia 12.05.2021 r., 14.05.2021 r., 19.05.2021 r. k. 95-97, notatka psychologa z dnia 20 maja 2021 r. k. 98, pismo powoda z dnia 23.05.2021 r. k. 100, pisma pozwanego z dnia 7 czerwca 2021 r. k. 99, 101, wnioski powoda wraz z odpowiedzią pozwanego k. 102-104,

Psycholog nie stwierdził żadnych problemów ze stanem psychicznym powoda w okresie przebywania w pozwanej jednostce.

dowód: zeznania świadka K. S. k. 197,

Skargi powoda były bezpodstawne i bezzasadne.

dowód: notatka psychologa powoda z dnia 20 maja 2021 r. k. 98, zeznania świadka A. G. k. 187-187v, zeznania świadka A. W. k. 187v-188,

Wszyscy osadzeni są traktowani jednakowo, zgodnie z przepisami powszechnie obowiązującego prawa oraz przepisami wewnętrznymi w pozwanej jednostki penitencjarnej.

dowód: zeznania świadka M. C. (2) k. 186v, zeznania świadka J. J. k. 187,

Podczas pobytu w pozwanym Areszcie Śledczym powód nie podnosił zarzutów dotyczących uniemożliwienia mu składania skarg. W sytuacji, kiedy osadzony składa wniosek o dostarczenie mu papieru i znaczków badane jest, czy ma własne środki pieniężne i czy dokonuje zakupów. Powód pozbawił się możliwości nabycia papieru i znaczków z własnych pieniędzy, ponieważ wydał otrzymane od żony środki finansowe. Odmowa przez pozwanego dostarczenia powodowi, jak i innym osadzonym, artykułów papierniczych ma walor edukacyjny i jej celem jest ukształtowanie właściwej postawy względem gospodarowania pieniędzmi w przyszłości, planowanie zakupów oraz planowanie wysyłania korespondencji.

dowód: zeznania świadka A. G. k. 187-187v,

Wymierzanie powodowi kar dyscyplinarnych było konsekwencją jego niewłaściwego zachowania, a nie nękania go przez funkcjonariuszy pozwanego. Kary dyscyplinarne wymierzone powodowi przez Dyrektora Aresztu Śledczego w B. nigdy nie były kwestionowane przez organ nadzoru.

dowód: zeznania świadka A. G. k. 187-187v, zeznania świadka A. W. k. 187v-188.

Powyższy stan faktyczny ustalony został w oparciu o w.w. dokumenty oraz zeznania świadków i powoda. Autentyczność zgromadzonych dokumentów nie budziła wątpliwości Sądu i nie była kwestionowana przez strony.

Nie miały wpływu na treść rozstrzygnięcia pozostałe dokumenty załączone przez powoda, a nieujęte w stanie faktycznym ze względu na fakt, że nie dotyczyły niniejszej sprawy. Pisma m.in. z Ministerstwa Sprawiedliwości oraz koperty z korespondencją powoda (za wyjątkiem jednej z 19.05.2021 r., ujętej w stanie faktycznym sprawy) dotyczyły innego okresu, w którym przebywał on w pozwanej jednostce penitencjarnej, niż wskazany przez powoda w pozwie. Powód załączył również sprawozdanie z wywiadu środowiskowego z dnia 7 czerwca 2021 r. celem wykazania sytuacji finansowej żony powoda, braku środków finansowych potrzebnych do utrzymania siebie i rodziny oraz konieczności przekazywania powodowi przez jego żonę środków na papier, znaczki i koperty. Jednakże nie miało to żadnego wpływu na rozstrzygnięcie w kontekście oceny działania pozwanego, skoro powód nie wykazał, aby pozwany przed otrzymaniem przez powoda środków finansowych w dniu 11 maja 2021 r. odmówił mu wysłania korespondencji.

Sąd dał wiarę zeznaniom świadków M. C. (2), A. G., A. W., K. S. oraz J. J.. Zeznania powołanych świadków były logiczne, spójne i wzajemnie ze sobą korespondowały. Świadek A. W. wskazała na sytuację, gdy powód jednego dnia napisał ok. 20 skarg skierowanych do dyrektora Okręgowego SW w (...). Każdą napisał na osobnej kartce i włożył w osobną kopertę. Natomiast każda skarga była bardzo krótka, składała się z 4 zdań, powód mógłby te wszystkie zarzuty zmieścić na jednej kartce i włożyć do jednej koperty. To potwierdziło, że powód wysłał duże ilości skarg, a jednocześnie nie szanuje artykułów papierniczych otrzymanych od pozwanego i nie gospodaruje nimi racjonalnie.

Sąd nie dał wiary zeznaniom świadka D. Ś. w zakresie, w jakim wskazała na krzywdę, jakiej doznał powód wskutek braku możliwości wysyłania dalszej korespondencji. Zaistniała sytuacja została zrelacjonowana świadkowi przez powoda, więc świadek nie mogła obiektywnie ocenić rozmiaru krzywdy, jakiej ewentualnie doznał powód. Ponadto Sąd ocenił zeznania powołanego świadka, jako osoby blisko spokrewnionej z powodem i tym samym zainteresowanej wynikiem niniejszego postępowania. Sąd nie dał również wiary zeznaniom wskazanego świadka w zakresie, w jakim

wskazał, że pozwany ograniczył powodowi wysyłanie korespondencji oraz, że powód nie otrzymywał znaczków i kopert, które mu nie przysługiwały, a także, że powodowi utrudniano składanie skarg. Wskazany świadek przyznał natomiast, że powód wysyłał bardzo duże ilości skarg podczas pobytu u pozwanego.

Sąd nie dał również wiary zeznaniom powoda M. Ś.. W ocenie Sądu przytoczone przez powoda okoliczności dotyczące doznanej przez niego krzywdy dyktowane były jego subiektywnymi odczuciami, nieznajdującymi jednak odzwierciedlenia w zebranych materiale dowodowym. Sąd nie dał wiary jego zeznaniom w zakresie odmowy wydania artykułów papierniczych przed datą wpływu środków na konto powoda. Nie zostało to potwierdzone żadnymi dowodami, a zebrany materiał dowodowy potwierdza tezę pozwanego w tym zakresie. Powód zeznał również, że pozwany uniemożliwia osadzonemu pisanie skarg w ten sposób, że nie dostarcza im kopert, kartek i znaczków. Liczba korespondencji, którą wysłał powód przebywając u pozwanego w okresie objętym żądaniem pozwu, stanowczo temu przeczy. Ponadto powód wskazał, że nie wiedział o zasadach finansowania korespondencji osadzonych i również tym twierdzeniom Sąd nie dał wiary, ponieważ inne wnioski wynikały z analizy notatek wychowawcy powoda oraz pisma, które otrzymał on od Dyrektora Aresztu Śledczego.

Sąd postanowił na podstawie art. 235² § 1 pkt 2,3,4 i 5 k.p.c. pominąć pozostałe wnioski dowodowe w postaci przeprowadzenia dowodu z zeznań kierownika działu ewidencji, kierownika działu finansowego, wychowawcy oddziałowego oraz psychologa więziennego pozwanego. Wskazani świadkowie mieli zeznawać na okoliczność nękania powoda przez funkcjonariuszy pozwanego, bezzasadnego ograniczania powodowi dostępu do kartek, znaczków i kopert, a także uniemożliwiania mu składania skarg, próśb i wniosków. Podkreślić należy, że w Areszcie Śledczym w B. pracuje wielu wychowawców i psychologów, a powód nie wskazał żadnych danych pozwalających na identyfikację konkretnych osób, które mogłyby posiadać wiadomości istotne dla niniejszej sprawy. Zdaniem Sądu należy podzielić argumentację pozwanego, że kierownicy działu ewidencji i finansowego nie mają żadnych wiadomości co do okoliczności istotnych w niniejszej sprawie, gdyż inny jest ich zakres obowiązków i nie zajmują się sprawami, których dotyczy niniejsze postępowanie. Kierownicy działu ewidencji i działu finansowego nie mogliby wnieść żadnych nowych informacji do sprawy, ponieważ nie należy do ich kompetencji podejmowanie decyzji dotyczących wydawania papieru i znaczków osadzonemu. W związku z powyższym, przeprowadzenie kolejnych dowodów zawnioskowanych przez powoda zmierzałoby jedynie do przedłużenia postępowania.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie.

Powód wniósł o zasądzenie na jego rzecz kwoty 100 000 zł tytułem zadośćuczynienia oraz zobowiązanie pozwanego do przeproszenia powoda.

Istotę sporu stanowiła kwestia, czy w pozwanym Areszcie Śledczym naruszono dobra osobiste powoda przez bezprawne działanie i czy wskutek tego doznał on krzywdy.

W pierwszej kolejności należy zauważyć, że w związku z art. 417 § 1 k.c. Skarb Państwa ponosi odpowiedzialność za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej. Przesłankami odpowiedzialności Skarbu Państwa, na gruncie tego przepisu są: szkoda wyrządzona przy niezgodnym z prawem wykonywaniu czynności z zakresu władzy publicznej oraz adekwatny związek przyczynowy pomiędzy niezgodnym z prawem wykonywaniem takich czynności a powstaniem szkody.

Odnosząc się do przesłanki odpowiedzialności odszkodowawczej przewidzianej w art. 417 k.c. w postaci szkody wskazać należy, że jest ona rozumiana szeroko - jest nią każdy uszczerbek w prawnie chronionych dobrach danego podmiotu, zarówno o charakterze majątkowym, jak i niemajątkowym. Art. 417 k.c. dotyczy zatem również odpowiedzialności Skarbu Państwa z tytułu naruszenia dóbr osobistych obywatela, co oznacza możliwość wystąpienia przez pokrzywdzonego z roszczeniem o zadośćuczynienie pieniężne za doznaną krzywdę niemajątkową.

W myśl art. 23 k.c. dobra osobiste człowieka, jak

w szczególności zdrowie, wolność, cześć, swoboda sumienia, nazwisko lub pseudonim, wizerunek, tajemnica korespondencji, nietykalność mieszkania, twórczość naukowa, artystyczna, wynalazcza i racjonalizatorska, pozostają pod ochroną prawa cywilnego niezależnie od ochrony przewidzianej w innych przepisach.

Natomiast art. 24 k.c. stanowi w § 1, że ten, czyje dobro osobiste zostaje zagrożone cudzym działaniem, może żądać zaniechania tego działania, chyba że nie jest ono bezprawne. W razie dokonanego naruszenia może on także żądać, ażeby osoba, która dopuściła się naruszenia, dopełniła czynności potrzebnych do usunięcia jego skutków, w szczególności ażeby złożyła oświadczenie odpowiedniej treści i w odpowiedniej formie. Na zasadach przewidzianych w kodeksie może on również żądać zadośćuczynienia pieniężnego lub zapłaty odpowiedniej sumy pieniężnej na wskazany cel społeczny.

Zgodnie z art. 448 k.c. w razie naruszenia dobra osobistego sąd może przyznać temu, czyje dobro osobiste zostało naruszone, odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę lub na jego żądanie zasądzić odpowiednią sumę pieniężną na wskazany przez niego cel społeczny, niezależnie od innych środków potrzebnych do usunięcia skutków naruszenia.

Należy zwrócić uwagę, że zasada odpowiedzialności wynikająca z regulacji mających na celu ochronę dóbr osobistych, oparta jest na bezprawności działania. W związku z tym, nie może dojść do naruszenia dobra osobistego, jeżeli działanie nie jest bezprawne. Do okoliczności wyłączających bezprawność naruszenia dobra osobistego zaliczyć należy działanie w ramach porządku prawnego, tj. działanie dozwolone przez obowiązujące przepisy prawa. Właśnie z takim przypadkiem mamy do czynienia w niniejszej sprawie, bowiem pozwany w szczegółowy sposób wyjaśnił, że jego działanie było zgodne zarówno z ogólnymi przepisami k.k.w., jak i z wewnętrznym zarządzeniem obowiązującym na terenie Aresztu Śledczego w B..

Sytuacja prawna osób pozbawionych wolności uregulowana jest w sposób ogólny w ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny wykonawczy (Dz. U. z 2019 r., poz. 676 t.j.). Bez wątplenia osoby przebywające w jednostkach penitencjarnych mają prawo do pisania oraz otrzymywania korespondencji, a ograniczenia tego prawa muszą wynikać z przepisów. Takie ograniczenie wynika m.in. z art. 8a § 1 k.k.w., zgodnie z którym korespondencja skazanego pozbawionego wolności podlega cenzurze i nadzorowi, chyba że ustawa stanowi inaczej. Ograniczenia mogą dotyczyć także ilości korespondencji finansowanej przez Skarb Państwa i właśnie ograniczenie prawa do korespondencji zarzucił pozwany powód M. Ś..

Sporną kwestię reguluje Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 21 grudnia 2016 r. w sprawie regulaminu organizacyjno-porządkowego wykonywania kary pozbawienia wolności (Dz.U. 2016 poz. 2231). Zgodnie z jego § 18, skazany nieposiadający środków pieniężnych otrzymuje od administracji zakładu karnego papier, koperty oraz znaczki pocztowe na dwie przesyłki listowe ekonomiczne w miesiącu, o masie do 20 g. W myśl natomiast § 22 koszty przesłania wniosków, skarg i prośb adresowanych do organów, o których mowa w art. 8a § 3 Kodeksu, ponosi skazany, a jeżeli nie posiada środków pieniężnych, otrzymuje od administracji zakładu karnego papier, koperty i znaczki pocztowe poza limitem określonym w § 18. W celu ustalenia w/w organów należy przywołać art. 8a § 3 k.k.w., zgodnie z którym, przepis § 2 zdanie pierwsze stosuje się odpowiednio do korespondencji skazanego pozbawionego wolności prowadzonej z organami ścigania, wymiaru sprawiedliwości i innymi organami państwowymi, organami samorządu terytorialnego, Rzecznikiem Praw Obywatelskich, Rzecznikiem Praw Dziecka, organami powołanymi na podstawie ratyfikowanych przez Rzeczpospolitą Polską umów międzynarodowych dotyczących ochrony praw człowieka oraz przedstawicielem niebędącym adwokatem ani radcą prawnym, który został zaaprobowany przez Przewodniczącego I. Europejskiego Trybunału Praw Człowieka do reprezentowania skazanego przed tym Trybunałem. W związku z powyższym korespondencja niepodlegająca ograniczeniom, to tzw. korespondencja urzędowa i zdaniem powoda, to właśnie tego typu korespondencji pozwany nie pozwolił wysłać powodowi w nieograniczonej ilości, do której powód miał prawo. Powód wskazywał również, że jego dobra osobiste zostały naruszone, ponieważ nie mógł wysłać tak wielu listów do rodziny jak by chciał, natomiast na podstawie powołanych przepisów, w ocenie Sądu bez wątplenia bezzasadne był zarzut powoda, bowiem na tego typu korespondencję jest wyznaczony limit dwóch

przesyłek listowych w miesiącu. Powód nie wykazał, aby pozwany nie umożliwił mu wysyłania przesyłek prywatnych we wskazanej liczbie.

W następnej kolejności Sąd rozważył, czy miał rację powód w zakresie odmowy przez pozwanego wysyłania korespondencji urzędowej. Z zebranego materiału dowodowego wynika, że w dniu 11 maja 2021 r. zanotowano wpływ środków finansowych na konto powoda w wysokości 100 zł. Jak słusznie wskazał pozwany, zmiana statusu posiadania stanowiła podstawę do odmowy finansowania korespondencji prowadzonej przez osadzonego kosztem Aresztu Śledczego w B.. Powołane przepisy ogólne wskazują, że postępowanie funkcjonariuszy pozwanego było zgodne z prawem, a zarzuty powoda zupełnie bezpodstawne. Należy jednak zwrócić uwagę na przepisy szczególne zawarte w zarządzeniu nr (...) Dyrektora Aresztu Śledczego w B. z dnia 28 maja 2020 r., bowiem również wewnętrzne przepisy jednostki regulowały tę kwestię, doprecyzowując ją.

Zgodnie z § 14 ust. 9 wskazanego zarządzenia, osadzony nieposiadający środków pieniężnych otrzymuje od administracji zakładu karnego papier, koperty oraz znaczki pocztowe na dwie przesyłki listowe ekonomiczne w miesiącu, o masie do 20 g. Za osoby nieposiadające środków pieniężnych uznaje się osadzonych, którzy od dnia przyjęcia do jednostki penitencjarnej nie posiadają środków pieniężnych, nie otrzymują emerytury ani renty, nie mają regularnych wpływów pieniężnych od rodzin lub z innych źródeł, nie otrzymują regularnie od rodzin paczek żywnościowych lub higienicznych i nie są zatrudnieni odpłatnie w trakcie odbywania kary. W myśl § 14 ust. 10, koszty przesłania wniosków, skarg i próśb adresowanych do organów, o których mowa w art. 8a § 3 k.k.w. ponosi osadzony, a jeżeli nie posiada środków pieniężnych, otrzymuje od administracji zakładu karnego papier, koperty i znaczki pocztowe poza limitem określonym w ust. 9. Skoro, jak już zostało wykazane, powód otrzymał środki finansowe w dniu 11 maja 2021 r., to nie było podstaw, aby dalsze finansowanie jego korespondencji, nawet urzędowej, ponosił pozwany. Powód nie udowodnił natomiast w żaden sposób, aby pozwany odmówił mu wydania niezbędnych do korespondencji artykułów przed wskazaną datą, w której utracił on status osoby nieposiadającej środków finansowych. Nie ma wątpliwości, że w okresie objętym powództwem tj. od dnia 4 maja 2021 r. do dnia 27 maja 2021 r. pozwany zagwarantował powodowi spełnienie jego prawa do składania skarg i wniosków, dostarczając mu niezbędnych kartek, kopert i znaczków. Jedynie powód przez swoją niegospodarność i brak poszanowania pracy funkcjonariuszy pozwanego, a także artykułów, które otrzymywał od administracji aresztu śledczego, doprowadził do sytuacji, w której nie mógł wysłać, ani odpowiadać na korespondencję urzędową. Jak zostało już potwierdzone, powód o wskazanych zasadach został poinformowany i był ich świadomy.

Zupełnie bezpodstawne były również argumenty powoda dotyczące utrudniania mu odbierania korespondencji oraz nękania go przez funkcjonariuszy pozwanego poprzez nieprzyjmowanie jego skarg i wniosków. Pozwany wykazał, że w czasie 23 dni pobytu u pozwanego powód wysłał 93 listy i otrzymał 51 sztuk listów. Sąd zważył, że biorąc to pod uwagę nie można stwierdzić, aby było powodowi utrudniane prawo do korespondencji, a wręcz należy wskazać, że powód nadużywał swojego prawa. Tym bardziej, że jak już zostało wykazane, wszystkie skargi powoda były bezpodstawne. Natomiast należy podkreślić, że wszystkie procedury dotyczące powoda, pozwany stosuje również w stosunku do pozostałych osadzonych.

Sąd uznał, że funkcjonariusze pozwanego nie naruszyli w żaden sposób obowiązujących przepisów w zakresie postępowania z korespondencją powoda, a wszelkie podejmowane decyzje miały oparcie w powszechnie obowiązujących przepisach i wewnętrznym regulaminie jednostki, a więc nie były bezprawne. Rację miała strona pozwana, że powód po otrzymaniu środków pieniężnych, tak powinien nimi gospodarować, aby wystarczyły mu one na planowaną korespondencję.

Sąd zważył, że powód nie wykazał również, aby brak napisania skarg w większej ilości, niż miało to miejsce we wskazanym okresie, podczas pobytu u pozwanego, wywołało w nim krzywdę uzasadniającą przyznanie zadośćuczynienia w żądanej wysokości. Powód w żaden sposób nie udowodnił że doznał w związku z tym krzywdy i w jakich rozmiarach. Nie uszło uwadze Sądu, że podczas pobytu w pozwanej jednostce, powód miał możliwość kontaktu z psychologiem, jednak nigdy z niej nie korzystał. Rozmowa, która została przeprowadzona, miała miejsce z wyłącznej inicjatywy psychologa, a i on wówczas nie stwierdził on żadnych problemów ze stanem psychicznym powoda w okresie

przebywania w pozwanej jednostce. Ponadto, przy ocenie czy doszło do naruszenia dobra osobistego decydującego znaczenia nie ma subiektywne odczucie osoby, jej indywidualne wartości, uczucia i stan psychiczny, ale to, jaką reakcję wywołuje naruszenie w społeczeństwie. Należy więc przyjmować koncepcję obiektywną naruszenia dobra osobistego w kontekście całokształtu okoliczności sprawy (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 19 października 2005 r., I ACa 353/05). Okoliczności zaprezentowane przez powoda były wyłącznie subiektywne. Powód nadto nie wskazywał na inne naruszenia dóbr osobistych przez pozwanego i ich przede wszystkim nie wykazał, stąd w ocenie Sądu nawet ewentualne naruszenie dóbr osobistych powoda we wskazanym pozwem zakresie nie uzasadnia prawa do żądania zadośćuczynienia na podstawie art. 448 k.c. (por. uchwała SN z dnia 11 października 2011 r. IIICZP 25/11).

W następstwie powyższego, Sąd na podstawie art. 23 k.c., art. 24 k.c. w zw. z art. 448 k.c. oraz na podstawie art. 417 k.c. a contrario powództwo oddalił (pkt I sentencji wyroku).

Zgodnie z art. 98 § 1 k.p.c. strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony. Powód przegrał niniejszą sprawę w całości. Na koszty pozwanego złożyło się wynagrodzenie profesjonalnego pełnomocnika w łącznej wysokości 960 zł, ponieważ stawka minimalna w sprawach o ochronę dóbr osobistych wynosi 720 zł, natomiast w sprawach o odszkodowanie lub zadośćuczynienie związane z warunkami wykonywania kary pozbawienia wolności lub tymczasowego aresztowania wynosi 240 zł. W związku z powyższym, na podstawie § 8 ust. 1 pkt 2 oraz § 8 ust. 1 pkt 26 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych, Sąd zasądził od powoda na rzecz pozwanego 960 zł tytułem zwrotu kosztów procesu (pkt II sentencji wyroku).

Powód korzystał w procesie z pomocy profesjonalnego pełnomocnika przydzielonego z urzędu. Sąd w pełni podziela argumentację Trybunału Konstytucyjnego zaprezentowaną w wyroku z dnia 23 kwietnia 2020 r. (sygn. akt SK 66/19), zgodnie z którą „(...) brak jakichkolwiek racjonalnych argumentów (nie tylko konstytucyjnych), które uzasadniałyby dyskryminujące traktowanie pełnomocników w zależności od tego, czy działają oni z wyboru, czy też zostali ustanowieni z urzędu. (...) Odstępstwo od zasady równości, w tym również równej ochrony praw majątkowych, jest więc niedopuszczalne”. Wobec powyższego Sąd przyznał ze Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Bydgoszczy na rzecz r. pr. M. C. (1) kwotę 960 zł na podstawie § 8 ust. 1 pkt 2 oraz § 8 ust. 1 pkt 26 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych (pkt III sentencji wyroku).

W oparciu o treść art. 113 ust. 4 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, kosztami sądowymi, od obowiązku uiszczenia których powód został zwolniony, Sąd obciążył Skarb Państwa (pkt IV sentencji wyroku).

SSO Agnieszka Dutkiewicz